

Enligt sändlista

Tillämpning av lagstiftningen om privat social- och hälsovård på social- och hälsovårdstjänster som produceras av privata utbildningsanordnare

Bakgrund och anvisningens syfte

Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) trädde i kraft 1.8.2014. I lagen föreskrivs det om rätten till elevhälsa som gäller för eleverna inom den undervisning och utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning och för de studerande inom den utbildning som avses i gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning. Ett av syftena med lagen om elev- och studerandevård har varit att sammanställa de bestämmelser som varit utspridda i lagstiftningen för att elevvården ska bilda en enhetlig och fungerande helhet som bildas av de olika förvaltningarna.

Vad som i lagen om elev- och studerandevård föreskrivs om studerande, utbildningsanordnare och läroanstalter gäller även elever, utbildningsanordnare och skolor enligt lagen om grundläggande utbildning. Elevhälsan omfattar bland annat psykolog- och kuratorstjänster.

Lagstiftningen om privat social- och hälsovård ska tillämpas på social- och hälsovårdstjänster som produceras av privata och statliga skolor, närmast psykolog- och kuratorstjänster (lagen om elev- och studerandevård 9 och 10 §). Nämnda skolor har i flera decennier ordnat psykolog- och kuratorstjänster som inte har omfattats av den privata social- och hälsovårdens tillstånds- och anmälningsförfarande. Av regeringens proposition till lag om elev- och studerandevård (RP 67/2013) framgår att man velat införa även dessa tjänster att omfattas av tillstånds- och tillståndsförfarandet och därmed även tillsynen.

Denna anvisning tillämpas på psykologtjänster som produceras av utbildningsanordnare som avses i lagen om elev- och studerandevård till den del en psykolog i egenskap av yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ger sådan hälso- och sjukvård som avses i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992). På motsvarande sätt tillämpas anvisningen på kuratorstjänster som produceras av utbildningsanordnare till den del det är fråga om socialtjänster som avses i lagen om privat socialservice (922/2011).

Tillståndsmyndigheter som avses i lagen om privat socialservice och lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) är regionförvaltningsverken och Valvira. Enligt nämnda lagar styr Valvira, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, regionförvaltningsverken vid fullgörandet av de uppgifter som dessa har enligt nämnda lagar. Syftet med styrningen är att förenhetliga regionförvaltningsverkens verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis.

Dnr 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

Syftet med denna anvisning är att säkerställa, att tillståndsmyndigheterna tillämpar ett enhetligt förfarande när de behandlar tillstånds- och anmälningsärenden inom privat social- och hälsovård av utbildningsanordnare som avses i 9 och 10 § i lagen om elev- och studerandevård. Dessutom kan tillståndsmyndigheterna utnyttja informationen i denna anvisning vid styrning och handledning av privata utbildningsanordnare samt de kommuner där ifrågavarande läroanstalter är belägna.

Denna anvisning har beretts i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Om bestämmelserna i lagen om elev- och studerandevård i relation till privat social- och hälsovård

Ansvar för anordnandet samt produktion av psykolog- och kuratorstjänster

Enligt 9 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård svarar den kommun där läroanstalten är belägen för att de studerande vid läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning i kommunen har tillgång till elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster, oberoende av de studerandes hemvist. Den kommun där läroanstalten är belägen är skyldig att ordna psykolog- och kuratorstjänster för de studerande även när utbildningsanordnaren är en privat aktör eller staten, om utbildningsanordnaren inte beslutar att ordna dessa tjänster delvis eller helt som egen verksamhet och på egen bekostnad. Kommunen där läroanstalten är belägen kan stödja utbildningsanordnaren i ordnandet av psykolog- och kuratorstjänster. En utbildningsanordnare som är belägen i utlandet svarar för ordnandet av psykolog- och kuratorstjänster för sina egna studerande.

Kommunen ansvarar alltså för psykolog- och kuratorstjänsterna för studerande vid de läroanstalter som är belägna inom dess område. Enligt lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992) kan kommunen ordna de uppgifter som hör till social- och hälsovården genom att sköta verksamheten själv, genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner, genom att vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten eller genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent. Utbildningsanordnaren kan också ordna dessa tjänster antingen helt eller delvis som egen verksamhet.

I 9 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård finns inga bestämmelser om rätten att avvika från bestämmelserna i lagen om privat hälso- och sjukvård eller lagen om privat socialservice. Av regeringens proposition till nämnda lag framgår inte heller något sådant som skulle föranleda att bestämmelserna i lagen om privat hälso- och sjukvård eller lagen om privat socialservice inte tillämpas när en privat utbildningsanordnare producerar sådana psykolog- och kuratorstjänster som avses i 9 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård. Däremot konstateras det i regeringens proposition i fråga om ordnandet av psykologtjänster att de utgör sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen om privat

Dnr 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

hälso- och sjukvård och som inte kan ordnas utan tillstånd enligt nämnda lag.

En privat utbildningsanordnare ska därmed betraktas som en sådan serviceproducent som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om privat socialservice i sådana fall där kommunen fullföljer sitt organiseringsansvar genom att köpa nämnda tjänster av utbildningsanordnaren, liksom även när utbildningsanordnaren producerar tjänsterna som sin egen verksamhet. I sådana fall tillämpas bestämmelserna i lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om privat socialservice som sådana. Utbildningsanordnaren fungerar som serviceproducent och ansöker om sådant tillstånd som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård eller lämnar en anmälan som avses i lagen om privat socialservice på motsvarande blanketter och med iakttagande av motsvarande förfarande som i övrigt i fråga om sådana ärenden. Tillståndsmyndigheten bedömer förut-sättningarna för beviljande av tillstånd att tillhandahålla psykologtjänster med stöd bestämmelserna i lagen om privat hälso- och sjukvård, fattar beslut i ärendet och inför uppgifterna i registret över privata serviceproducenter (Valveri). På motsvarande sätt bedömer tillståndsmyndigheten för-utsättningarna för införande av de anmälda kuratorstjänsterna i registret över privata serviceproducenter, fattar beslut i ärendet och inför uppgifterna i registret.

Kommunen kan fullfölja sitt ansvar för ordnande som avses i 9 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård också genom att köpa psykologtjänsterna av en psykolog som verkar som självständig yrkesutövare. På motsvarande sätt kan utbildningsanordnaren anskaffa psykologtjänsterna av en självständig yrkesutövare. Den självständiga yrkesutövaren ska då till regionförvaltningsverket lämna en skriftlig anmälan om självständig yrkesutövning som avses i 9 a § i lagen om privat hälso- och sjukvård innan ifrågavarande tjänster tillhandahålls.

Sammanfattningsvis kan man konstatera i fråga om psykolog- och kuratorstjänster som avses i 9 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård och som produceras av utbildningsanordnare, att på dem tillämpas lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om privat socialservice på motsvarande sätt som gäller vid behandling av andra tillstånds- och anmälningsärenden som avses i de nämnda lagarna.

Social- och hälsovårdstjänster för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter

Det står i 10 § 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård att, trots vad som föreskrivs i lagen om privat hälso- och sjukvård, en i 7 och 8 § i lagen om grundläggande utbildning avsedd utbildningsanordnare som har till uppgift att ordna utbildning för barn med de svåraste funktionsnedsättningarna och en i 20 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildningsanordnare får ordna hälso- och sjukvårdstjänster för sina studerande för att stödja undervisningen och utbildningen. Utbildningsanordnaren ska till regionförvaltningsverket lämna en anmälan som innehåller de uppgifter som avses i 4 § i lagen om privat hälso- och sjukvård. För verksamheten

Dnr 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

svarar en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av utbildningsanordnaren och som ska vara godkänd av den tillsynsmyndighet som avses i den nämnda 4 §.

Enligt 2 mom. i samma paragraf föreskrivs det i lagen om privat socialservice om ordnandet av privat socialservice och om anmälningsförfarandet i samband med det.

Enligt detaljmotiveringen till 10 § i regeringens proposition (67/2013) är avsikten att sådana specialskolor inom den grundläggande utbildningen som ordnar krävande specialundervisning med tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet och sådana yrkesskolor på andra stadiet som fått en särskild uppgift inom specialundervisningen i fortsättningen på motsvarande sätt som andra skolor och läroanstalter ska få anlita psykolog- och kuratorstjänster anordnade av den kommun där specialskolan eller specialläroanstalten är belägen. På grund av de studerandes särskilda behov har nämnda specialskolor och specialläroanstalter dock behov av att anställa även annan personal än undervisningspersonal till stöd för undervisningen och rehabiliteringen. Det konstateras i regeringens proposition att specialskolorna och specialläroanstalterna även i fortsättningen ska få anställa sådana yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården som de behöver för att stödja undervisningen och rehabiliteringen. För privata läroanstalter innebär detta emellertid att de på det sätt som förutsätts i den aktuella paragrafen eller i socialvårdslagstiftningen ska göra en sådan anmälan om verksamheten som det krävs och att de även i övrigt organiserar verksamheten i enlighet med lagstiftningen.

Enligt lagen om privat hälso- och sjukvård är ordnande av hälso- och sjukvårdstjänster beroende av tillstånd. Med avvikelse från detta föreskrivs det emellertid i 10 § 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård, att specialskolor och specialläroanstalter lämnar regionförvaltningsverket en anmälan om tjänster som yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården tillhandahåller för att stödja undervisningen. I regeringens proposition har undantagsarrangemangen motiverats med att verksamhet av detta slag utövas av enheter som uppfyller de strikta kriterierna enligt undervisnings- och kulturministeriets tillståndsprövning, och det därmed redan finns starka och tillförlitliga strukturer för verksamheten.

Eftersom den anmälan som lämnas till regionförvaltningsverket ska innehålla de uppgifter som avses i 4 § i lagen om privat hälso- och sjukvård (uppgifter som ingår i tillståndet och tillståndsansökan) kan utbildningsanordnaren som fungerar som serviceproducent anmäla sina hälso- och sjukvårdstjänster på en blankett för ansökan om tillstånd för privat hälso- och sjukvård. Anmälningsförfarandet som föreskrivs i lagen om elev- och studerandevård är på det ovan anförda sättet avsett att vara enklare än tillståndsförfarandet, och därför förutsätts i regel inte att de bilagor som nämns i blanketterna ska bifogas (de kan dock vid behov begäras). Av den yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av utbildningsanordnaren att svara för verksamheten förutsätts i regel samma kriterier som av en ansvarig föreståndare som enligt lagen om privat hälso- och sjukvård svarar för hälso- och sjukvårdstjänsterna. Regionför-

Dnr 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

valtningverket bedömer tillbörligheten av den anmälda verksamheten och fattar ett beslut i ärendet med godkännande av den yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som svarar för verksamheten och som utsetts av utbildningsanordnaren och med beslut om att tjänsterna införs i registret över privata serviceproducenter.

På socialvårdstjänster som produceras av specialskolor och specialläroanstalter tillämpas lagen om privat socialservice. Lagen om elev- och studerandevård innehåller inga avvikelser från lagen om privat socialservice. Således lämnar utbildningsanordnaren en anmälan till regionförvaltningsverket, som behandlar ärendet på samma sätt som all annan anmälningspliktig privat socialservice.

Enligt regeringens proposition ska bestämmelserna om till exempel registerföring, tillsyn och utnämning av ansvarspersoner i lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om privat socialservice med stöd av den nya lagen gälla även för specialskolor och specialläroanstalter. På basis av anmälan är det möjligt att styra och övervaka tjänsterna såsom det förutsätts i lagstiftningen om social- och hälsovården.

Om statliga skolor

Statliga skolor kan vara producenter av hälso- och sjukvårdstjänster på det sätt som avses i 9 § 2 mom. och i 10 § 1 och 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård. Statliga skolor kan emellertid på grund av deras offentlighetsrättsliga karaktär inte betraktas som sådana privata serviceproducenter som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om privat socialservice. Bestämmelserna i nämnda lagar kan därför inte tillämpas på social- och hälsovårdstjänster som produceras av statliga skolor och de omfattas inte heller av tillstånds- och anmälningsförfarandet i sådana fall där lagen om privat hälso- och sjukvård eller lagen om privat socialservice kan tillämpas som sådana (lagen om elev- och studerandevård 9 § 2 mom. och 10 § 2 mom.).

Den anmälningsplikt som avses i 10 § 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård gäller dock även statliga skolor. Bestämmelsen står till denna del i strid med det som i övrigt föreskrivs om tillstånds- och anmälningsplikten i lagen om elev- och studerandevård samt i lagen om privat hälso- och sjukvård och lagen om privat socialservice. När en statlig skola producerar sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 10 § 1 mom. i lagen om elev- och studerandevård ska den lämna en anmälan som avses i detta moment till regionförvaltningsverket. Vid behandling av ärendet ska det tillämpas vad som ovan har konstaterats om anmälningar enligt 10 § 1 mom., dock så, att nämnda tjänster inte kan införas i registret över privata serviceproducenter.

Avslutningsvis

Arbetsgruppen som behandlat styrningen, tillsynen och tillståndsförvaltningen inom den privata hälso- och sjukvården (YTEVA) har tagit ställning till tolkningen av tillämpningsbestämmelsen i 1 § i lagen om privat hälso-

Dnr 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

och sjukvård enligt vilken det i lagen föreskrivs om rätten att tillhandahålla befolkningen privata hälso- och sjukvårdstjänster (riktlinjer i samband med servicehelheten YTEVA/koordineringsgruppen 19.4.2007 och YTEVA 2.9.2008).

Enligt förarbetena till lagen om elev- och studerandevård har man velat överföra de psykologtjänster och andra hälso- och sjukvårdstjänster som produceras av läroanstalterna till att omfattas av tillstånds- och anmälningsförfarandet. Av denna anledning, och såsom även social- och hälsovårdsministeriet framfört som sin åsikt, ska de ovan anförda riktlinjerna om servicehelheten inte tillämpas på psykologtjänster som avses i 9 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård och som produceras av läroanstalterna samt på hälso- och sjukvårdstjänster enligt 10 § 1 mom. som produceras av specialläroanstalter, utan ett tillstånd ska beviljas och en anmälan registreras såsom ovan i denna anvisning har konstaterats.

Genom denna anvisning har ställning inte i övrigt tagits till tillämpningen av riktlinjerna som gäller servicehelheten inom tillståndsförvaltningen för den privata hälso- och sjukvården.

Mer information Jurist Maarit Karjalainen, Valvira, tfn 0295 209 326

Överdirektör *Marja-Liisa Partanen*
Marja-Liisa Partanen

Jurist *Maarit Karjalainen*
Maarit Karjalainen

Sändlista Regionförvaltningsverken
- Registraturerna
- Cheferna för ansvarsområdena för basservicen, rättsskyddet och tillstånden (POL)
- Medlemmarna i social- och hälsovårdens samarbetsgrupper

För kännedom Social- och hälsovårdsministeriet
Valviras ledningsgrupp